

# WHITEPAPER

# DE VERNIEUWDE ARBOWET





# Ja tegen nieuwe Arbowet

De Eerste Kamer is nu ook akkoord met de voorgestelde wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet. De nieuwe Arbowet zal naar verwachting juli 2017 ingaan. Er gaan dingen veranderen rond de taken van de bedrijfsarts en de preventiemedewerker en de invulling van de RI&E.

**H**et gonsde even van de geruchten. De nieuwe Arbowet zou toch niet doorgaan! Geen paniek. De gewijzigde Arbowet komt er. De Tweede Kamer sprak er zijn fiat al over uit en de Eerste Kamer is inmiddels ook akkoord. Het lijkt aannemelijk dat de wet 1 juli 2017 zal ingaan.

Wat zijn de belangrijkste veranderingen? Veruit de belangrijkste wijziging heeft te maken met de rol en de taken van de bedrijfsarts. Een andere belangrijke wijziging heeft betrekking op de preventiemedewerker. Dit heeft ook gevolgen voor de invulling van de (branche-)RI&E.

## Toekomst van arbeidsgerelateerde zorg

De wens tot wijziging van de Arbowet is deels een reactie op het SER-advies uit 2014, getiteld "Betere zorg voor werkenden" (2014/07), dat gaat over de toekomst van de arbeidsgerelateerde zorg. Het gaat om aanpassing van de wet op tien verschillende plekken (artikelen). Hieronder vindt u de belangrijkste wijzigingen.

## Maatregelen bedrijfsgezondheidszorg

In de Arbowet komt een aantal nieuwe verplichtingen te staan:

- » Werknemers moeten de bedrijfsarts kunnen consulteren over gezondheidskundige vragen, naast de al bestaande consultatie bij verzuimbegeleiding.

Bedrijven krijgen een jaar de tijd om het bestaande contract met de bedrijfsarts/arbodienst aan te passen »



# Werkgever heeft de instemming nodig van de or/pvt bij de keuze en positionering van de preventiemedewerker

- » Medewerkers krijgen een doeltreffende toegang tot de bedrijfsarts voor gezondheidsvragen in relatie tot het werk. De werknemer heeft weet van deze mogelijkheid, er zijn geen onnodige drempels door plaats en tijdstip van het consult en de werkgever krijgt geen informatie over het consult, de aanleiding of de uitkomsten van het consult op tot de persoon herleidbaar niveau.
- » De bedrijfsarts krijgt de gelegenheid iedere arbeidsplaats in het bedrijf te bezoeken.
- » De werknemer krijgt het recht op een second opinion (het raadplegen van een tweede bedrijfsarts) bij de ziekte-verzuimbegeleiding, het PAGO, de aanstellingskeuring en de gezondheidskundige consultatie.
- » De bedrijfsarts moet beschikken over een adequate klachtenregeling.
- » Alle arbodienstverleners (dus niet alleen de bedrijfsarts) werken nauw samen met en adviseren aan de preventiemedewerker, de ondernemingsraad en/of personeelsvertegenwoordiging (of bij het ontbreken daarvan de belanghebbende werknemers) van de werkgever.
- » Alle taken die een werkgever moet afnemen van een bedrijfsarts/arbodienst moeten in een contract worden vastgelegd.
- » De bedrijfsarts kan zélf ook een boete krijgen als hij zich niet houdt aan het mogelijk maken van de second opinion en als hij niet beschikt over een klachtenregeling. Bedrijfsartsen en andere arbodienstverleners kunnen daarnaast een boete krijgen als zij niet adviseren aan en samenwerken met de preventiemedewerker en de or/pvt. Idem als zij het advies van de arbodienstverlener met betrekking tot de toetsing van de RI&E niet doorzendt aan de or/pvt.

## Maatregelen preventiemedewerker

- » De werkgever heeft de instemming nodig van de or/pvt bij zowel de keuze van de persoon van de preventiemedewerker als over de positionering van de preventiemedewerker in de organisatie.
- » De preventiemedewerker krijgt ook als taak om te adviseren aan en samen te werken met de bedrijfsarts en de andere arbodienstverleners.

## Gevolgen voor de werkgever

Bedrijven krijgen een jaar de tijd om het bestaande contract met de bedrijfsarts/arbodienst aan te passen. Dit betekent ten eerste dat men de bestaande behoefte aan deskundige ondersteuning goed moet beoordelen (op het gebied van veiligheid, gezondheid, verzuim, duurzame inzetbaarheid, enzovoort) en daarna die adequate ondersteuning moet regelen. Ten tweede kunnen partijen vervolgens het bestaande contract inhoudelijk en formeel aanpassen aan de eisen in de nieuwe Arbowet. Binnen de arbo-branchen is verder grote beroering ontstaan over de privacyregels die de Autoriteit Persoonsgegevens heeft uitgevaardigd in de vorm van de nieuwe Beleidsregels voor de verwerking van persoonsgegevens van zieke werknemers en het "Abrona"-rapport. De regering heeft laten weten het niet nodig te vinden dat in het basiscontract met arbodiensten en bedrijfsartsen privacynormen worden opgenomen met betrekking tot de uitwisseling en overdracht van medische gegevens. Volgens de regering bestaat hiervoor geen noodzaak en is het wenselijk dat werkgevers met hun medezeggenschapsorgaan tot privacyreglementen komen.

## Gevolgen voor RI&E

In veel instrumenten voor de branche-RI&E komen onder het kopje 'Arbozorg en organisatie van de arbeid' stellingen/vragen voor die betrekking hebben op preventiemedewerkers, de bedrijfsarts en arbodiensten. Zodra deze nieuwe Arbowet in werking treedt, zullen veel toelichtingen bij de stellingen/vragen niet langer up-to-date zijn. Dit maakt mogelijkwijs aanpassing van de branche-RI&E noodzakelijk. «





# Bedrijfsarts grotere rol bij preventie

De wijziging van de Arbowet geeft de bedrijfsarts een grotere rol bij preventie. Het is een stap in de goede richting, al is er nog wel ruimte voor verbetering.

In de goeie ouwe tijd liep een bedrijfsarts door de fabriek. Praatte eens met Harry over het werk aan de lopende band en met Kees in het magazijn over zijn ruggijn. Rik Menting, voorzitter van het bestuur van PreventPartner en zelf ook bedrijfsarts, betreurt het dat een groot deel van het werk van de bedrijfsarts zich nu ver van de werkvloer afspeelt. “De praktijk is zo dat de bedrijfsarts zich op afstand bezighoudt met de verzuimbegeleiding. Hij kent daardoor de arbeidscontext onvoldoende.”

## Vrije toegang tot de werkvloer

Een van de voorgestelde wijzigingen in de Arbowet is de vrije toegang tot de werkvloer voor de bedrijfsarts. Het is onderdeel van het streven om de adviserende rol van bedrijfsartsen te versterken. De nadruk in de bedrijfs-geneeskundige zorg moet meer op preventie komen te liggen. Menting is daar blij mee. “Die toegang is er nu niet. Ik hoop wel dat bedrijfsartsen daar nu gebruik van maken. Aan de ene kant is het nu ook een economische kwestie: een werkplek bezoek kan je vaak niet in rekening brengen, dus met een spreekuur verdien je meer geld. Aan de andere kant is het ook een professioneel ethisch dilemma: hoe wil je je werk doen? Als deze gewijzigde Arbowet ingaat, is de keuze makkelijker, want dan kun je »

‘Je kunt als bedrijfsarts adviseren tot je een ons weegt, maar als de werkgever niets met dat advies doet, houdt het op’





ook het bezoek aan de werkvloer gewoon in rekening brengen bij de werkgever.”

### Meer preventie

Een wijziging van de Arbowet komt niet zonder slag of stoot tot stand. Toen het kabinet de eerste versie ter consultatie publiceerde, lobbyde de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeeneeskunde (NVAB) voor meer aandacht voor preventie. Het voorstel dat nu door de Tweede Kamer is aangenomen noemt Menting een stap in de goede richting.

### Samenwerking

Dat zit hem ook in de vrije toegang van werkenden tot de bedrijfsarts. “In de eerste versie was de preventie geregeld via de vrije toegang tot het spreekuur voor werkenden en de toegang tot de werkplek voor de bedrijfsarts. Dat was heel individueel. Het initiatief lag bij de werknemer. Een bedrijfsarts moet zich actief kunnen bemoeien met het bredere preventiebeleid. Nu is de preventieve taak van de bedrijfsarts expliciet toegevoegd; ook is aangegeven dat hij hier kan/moet samenwerken met de andere arbo-kerndeskundigen.”

De zorg zit hem in de uitwerking, zegt Menting. “Ook onder de gewijzigde Arbowet blijft de verantwoordelijkheid bij de werkgever liggen. Je kunt als bedrijfsarts adviseren tot je een ons weegt, maar als de werkgever niets met dat advies doet, houdt het op.”

### Aandachtspunten contract

Wanneer een werkgever zijn hakken in het zand zet, zijn de handen van de bedrijfsarts feitelijk gebonden, erkent Menting. “De vraag is hoe lang en hoe diepgaand je moet adviseren. Dat is een aandachtspunt voor het contract tussen een werkgever en een arbodienst of een vrijgevestigde bedrijfsarts. “Je moet criteria formuleren en een escalatiemoment hebben. Bijvoorbeeld wanneer je drie keer tevergeefs advies geeft over een situatie die schade berokkent.”

### Zeurende bedrijfsarts

Te vaak is het zo dat een werkgever besluit een ‘zeurende’ bedrijfsarts in te ruilen voor eentje die minder lastig

doet. En zelfs als een bedrijfsarts een flagrante schending van de regels heeft geconstateerd, kan hij niet zelf naar de Inspectie SZW stappen. Daar verandert ook de gewijzigde Arbowet niets aan. Menting: “In Frankrijk heeft een bedrijfsarts het recht om een lettre d’alerte te schrijven naar de arbeidsinspectie, mits hij de werkgever daarover informeert. Maar in Nederland is de bedrijfsarts nog geen gesprekspartner van de Inspectie.”

### Medezeggenschap is partner

De medezeggenschap is daarom een belangrijke partner voor de preventieve taak van de bedrijfsarts, zegt Menting. Een ondernemingsraad kan wél melding doen van gevaarlijke of ongezonde situaties. Daar zit echter wel een spanningsveld, weet hij. De ondernemingsraad kan immers in een lastig parket raken wanneer hij moet kiezen tussen maatregelen en het belang van de organisatie.

Hoe dan ook ligt er een duidelijke taak voor de ondernemingsraad als het gaat om arbeidsomstandigheden, en de wijziging van de Arbowet versterkt dit. De ondernemingsraad had al instemmingsrecht bij de vaststelling van de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E), en krijgt dit nu ook bij de aanstelling van de preventiemedewerker.

### Preventiemedewerker

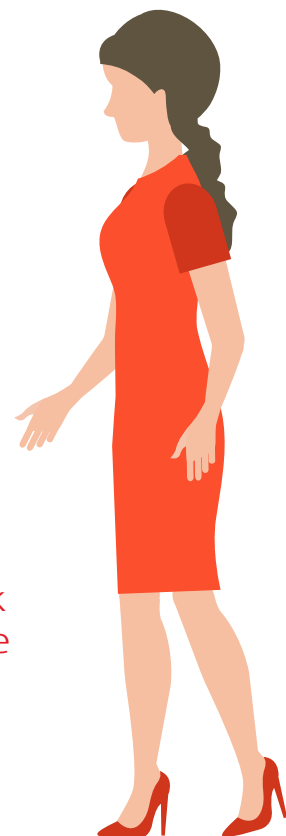
Een charmante wijziging, noemt Menting dit. “De ondernemingsraad heeft een actieve rol bij het adviseren over arbeidsomstandigheden. Dit instemmingsrecht versterkt ook de positie van de preventiemedewerker. Dit was vaak een toegeschoven rol en het was niet altijd duidelijk welke taken de preventiemedewerker binnen de organisatie uit-

voerde. Dit moet een werkgever nu beter onderbouwen in zijn instemmingsaanvraag voor de ondernemingsraad.”

### Preventief onderzoek

Minder gecharmeerd is Menting van het feit dat er in de gewijzigde Arbowet geen extra stimulans is ingebouwd voor preventief onderzoek in de vorm van de pago (Periodiek Arbeids Gezondheidskundig Onderzoek). “In de arbeid bestaat er een groot aantal risico’s waarbij vroege opsporing van groot belang is. Denk aan depressies, fysieke belasting, sensibiliserende stoffen waardoor mensen allergieën oplopen. In de Arbowet staat dat de werkgever verplicht is onderzoek aan te bieden. Een paar jaar geleden werd daar vaak een heel uitgebreid medisch onderzoek aan gehangen, waarvan ook de bedrijfsartsen zeiden dat dat niet nodig was. Maar het gevolg is dat er nu bijna helemaal geen onderzoek meer wordt gedaan. Ik hoop dat de bedrijfsartsen strakker gaan adviseren op onderzoek en hun preventieve taak oppakken door voor elke organisatie waar zij zorg aan leveren ook een PA-GO-advies op te stellen op basis van de actuele risico-inventarisatie. Maar daarvoor staat geen stimulering in de gewijzigde Arbowet.” <<

De OR had al instemmingsrecht bij de vaststelling van de RI&E en krijgt dit nu ook bij de aanstelling van de preventiemedewerker





# “Preventiemedewerker grijp je kans”

Met de voorgenomen wijziging van de Arbowet krijgt de preventiemedewerker een middel in handen om zijn eigen positie te versterken. Maar hij moet die kans zelf grijpen.

**De kennis die een preventiemedewerker van de organisatie heeft is meestal onovertroffen**





**“A**ls de preventiemedewerker zelf niet aan de bel trekt over de wetswijziging, zal hij er niets van merken. Want niemand anders gaat het voor hem doen,” dat zegt Pieter Diehl, veiligheidskundige en voorzitter van de beroepsvereniging van de preventiemedewerker (BVAA). De wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet is mede bedoeld om de positie van de preventiemedewerker te versterken. Als de wet wordt aangenomen, moet de ondernemingsraad voortaan instemmen met de aanstelling van de preventiemedewerker. De werkgever moet dan dus onderbouwen welke eisen er aan de preventiemedewerker worden gesteld. Het instemmingsrecht van de ondernemingsraad geeft de preventiemedewerker draagvlak in de organisatie, zegt Diehl.

### **Volwassen**

Volgens Diehl past deze wetswijziging in de ontwikkeling die de preventiemedewerker heeft doorgemaakt sinds deze functionaris in 2005 voor alle werkgevers verplicht werd gesteld. “We hebben de babyfase gehad waarin niemand precies wist wat er van de preventiemedewerker werd verwacht. Daarna kwam hij in de peuter- en de puberfase en begon hij zich wat meer te ontwikkelen. Als de preventiemedewerker goed inspeelt op de wijziging van de Arbowet, kan hij bevoegdheden opeisen en volwassen worden.”

### **Gesprekspartner bedrijfsarts**

Voor het eerst wordt de preventiemedewerker gesprekspartner van de bedrijfsarts. Maar heeft een preventiemedewerker wel voldoende kennis van zaken om dat gesprek te voeren? Er is immers geen verplichte opleiding voor preventiemedewerkers. Diehl is daar niet bang voor. “Als er bedrijven zijn met een slechte preventiemedewerker, hadden de arbodeskundigen al lang aan de bel moeten trekken. We hebben allemaal een ander kennisniveau, of je nu bedrijfsarts bent of hogere veiligheidskundige. Maar de kennis die een preventiemedewerker van de organisatie heeft, is

meestal onovertroffen. En dus is hij de juiste gesprekspartner als het gaat om preventie.”

### **Op de werkvloer**

Het sterke punt van de preventiemedewerker is dat ze echt op de werkvloer zitten. Hun zwakke punt is dat ze niet altijd oog hebben voor het organisatiebelang, zegt Diehl. “Je moet niet iets doen omdat in de wet staat dat het moet, maar omdat het goed is voor de organisatie doelen. We willen allemaal een gezonde organisatie met betrokken medewerkers die veel energie hebben en weinig verzuimen.”

### **Steun voor de RI&E**

De groei naar volwassenheid van de preventiemedewerker kan ook de RI&E een duwtje in de rug geven, verwacht Diehl.

gevaarlijk gewerkt en er moet altijd iemand zijn die zegt: ‘Nu moeten we echt stoppen.’”

### **De bedrijfsarts komt terug**

Diehl is blij dat de voorgenomen wijzigingen in de Arbowet ook de positie van de bedrijfsarts versterkt. Als voorbeeld noemt hij de vrije toegang van de bedrijfsarts tot de werkplek. “Om het even hard te zeggen, de bedrijfsarts is in het verleden op een nette manier het bedrijf uit gewerkt. Via de wet komt hij nu weer terug. Werkgevers zien dat als een kostenpost: ‘Moet ik hem betalen om hier rond te lopen?’ Maar bij preventie geldt dat het geld oplevert. Op het moment dat het geld kost, moet je ermee stoppen. Als wij als arbodeskundigen of als bedrijfsarts de verzuimkosten en de beroepsziekten niet terugdringen, doen we iets verkeerd.”

**De bedrijfsarts is op een nette manier het bedrijf uitgewerkt. Via de wet komt hij nu weer terug**

“Het eerste dat een preventiemedewerker zich afvraagt is: waar moet ik mee beginnen? Het beste uitgangspunt is de risico-inventarisatie en -evaluatie.” Nog altijd hebben veel organisaties, met name in het midden- en kleinbedrijf, geen (goede) RI&E. Diehl verwacht op dit gebied geen wonderen van de wijziging van de Arbowet. “Misschien dat de bedrijven met tachtig tot honderd werknemers door de sterkere positie van de preventiemedewerker alsnog een RI&E uitvoeren. In de kleinere organisaties zal er weinig veranderen. Dat onderstreept het belang van de preventiemedewerker. Want soms wordt er heel

### **Teleurstelling: PMO**

De grote teleurstelling over de wijzigingen van de Arbowet ligt hem in het feit dat het preventieve medische onderzoek er bekaaid vanaf komt. “Daar had ik wel iets meer over willen zien. Het staat al in de wet dat de werkgever een periodiek medisch onderzoek (PMO) moet aanbieden, maar vaak gebeurt dat niet. Eén bedrijfsarts kan in zijn uppie best een aantal werkplekken bezoeken, maar met een PMO of periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO) krijg je een beeld van de hele situatie op de werkvloer.”



# Meer weten over de vernieuwde Arbowet?

**Wat weet u over de Arbowet?**

**Doe mee aan ons onderzoek:**

<http://arbo-online.nl/wat-weet-u-van-de-nieuwe-arbowet/>

**Bezoek de Arbo Actualiteitendag**

<http://actualiteitendag.arbo-online.nl/>

**Informatie over de parlementaire behandeling:**

**De Tweede kamer:**

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?id=2015Z25252&dossier=34375>

**De Eerste kamer:**

[https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/34375\\_wijziging\\_van\\_de](https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/34375_wijziging_van_de)

**Bekijk het dossier Arbowet op Arbo-online**

<http://arbo-online.nl/category/arbowetgeving/>